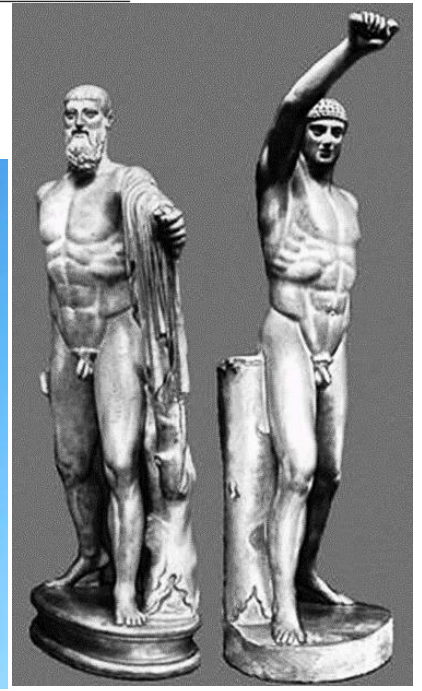

- 1.** Aastast 1939 Moskvast asuv Vera Muhhina “Tööline ja kolhoositar” valmis arhitekt Boris Iofani idee järgi 1937. a. Pariisi maailmanäituse tarbeks. Selle antiikne süžee olevat üle võetud parempoolselt skulptuurilt. **Kuidas seda kutsutakse?**

- 2.** Rauaaja Põhjamaade asukas oli vaba inimene. Eeskätt oli ta karjakasvataja, kütt, kalur, meresõitja. Vaba inimese nimetus muinas-Skandinaavias langeb kokku ühe praegusaja populaarse filmi- ja kirjanduskangelase nimega. **Kuidas see kõlaks?**

- 3.** Emmanuel Macron on Prantsuse Viienda vabariigi kaheksas president (aastast 2017). **Kes oli Viienda Vabariigi esimene president?**

- 4.** Soomlaste relvaabi Eesti Vabadussõjas oli oluline panus vennasrahva poolt. Iseloomulikud olid ka hilisema presidendi, tol ajal veel riigihoidja Svinhufvudi legendaarsed sõnad sellise abi kohta “Vendi peab aitama!”. **Kuidas kõlas aga Svinhufvudi hüüdnimi?** Laulva revolutsiooni aegadel seisis sellenimeline laev-restoran Piritajõe suudmes ning seal selgus viimane ENSV-aegade “Külakilva” meister.

- 5.** Küsitav oli kunagine värvikas riigikogu liige ja kirikuõpetaja, keda peeti heaks kõnemeheks. 1930ndatel läks rahva hulgas ringlema nn üheteistkümnendine käsk, mis pärit temalt. Kord, kui küsitav Kristliku Rahvaerakonna esindaja kõnepuldis oli, küsis keegi sotsiaaldemokraatidest temalt nõökavalt: „Mis on üheteistkümnendine käsk?“ Kõneleja teatanud pikemalt mõtlemata: „Sina, sots, pea suu kinni!“ **Kes?** Sellel 1929. aastal tehtud pildil on ta välisministri ametis.

- 6.** Esimeseks ametlikuks Vene hümniks aastatel 1816-1833 sai “Молитва русских” (venelaste palve). Järgmiseks kopeerisid venelased brittide „God Save the King“ ehk venepäraselt “Боже, Царя храни!” (Jumal, keisrit kaitse Sa, 1833-1917), mille esmaettekanne toimus Keila-Joal. **Millised kaks muusikapala** said aga järgmisteks Vene hümnideks, vastavalt pärast veebruarirevolutsiooni ja pärast oktoobrimässu? Nende kahe puhul on tegemist rahvusvaheliselt tuntud helinditega.

- 7. Milline riik** (pindala 1 104 300 km²) sai 25. oktoobril 2018 omalesimese naispresidendi, endise diplomaadi Sahle-Work Zewde? Eelmine president oli Mulatu Teshome.

- 8.** Aastal 1972 tegi Kuuba riigipea Fidel Castro ametliku visiidi käigus Ida-Berliini oma Ida-Saksa seltsimeestele tavatu kingituse. Paari

miili kaugusel Kuuba rannikust asuv Cayo Blanco del Sur on 15 kilomeetri pikkune inimasustuseta kodupaik kaunile korallrahule ja hulgale ohustatud liikidele. Castro kinkis saare Ida-Saksamaale ja pani sellele aastal 1886 sündinud isiku järgi nime. **Kelle nimeline saar?**

- 9.** Kõrgem Tütarlaste Põllutöö ja Majapidamise Kool, Kõrgem Kodumajanduskool, Kodunduskeskkool, Kodumajanduse Instituut, Kodumajandustehnikum, Põllumajandustehnikum, Eesti Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riiklik Kool, Kolhooside Esimeeste Ettevalmistamise Põllumajanduskeskkool, Vabariiklik Nõukogude Parteikool, Näidissovhoostehnikum, Majandus- ja Tehnoloogiakool, Kutsehariduskeskus – **nimetage see koht**, mis on olnud koduks niipaljudele koolidele.

- 10.** Barbie'de valmistaja Mattel paiskas turule tuntud naistest uue seeria nukke, et tüdrukutel oleks, keda jäljendada. Neil pildidel on aga Katherine Johnson - A (sünd. 1918) ja Helene Darroze - B (sünd. 1967). **Mis eriala esindaja** on praegu juba 100-aastane Katherine ja **mis eriala esindaja** on Helene?

A

B

- 11.** Inglise kirjanik Maria Corelli (1855-1924; sündides Mary Mackay) seletas, et meest asendavad talle koduloomad: üks neist joriseb, poriseb ja toriseb hommikust õhtuni, teine ropendab terve öhtupooliku ja kolmas jõuab koju alles pärast keskööd. Ropendaja oli papagoi. **Kes olid selle kirjaneitsi teised kaks kodulooma?**

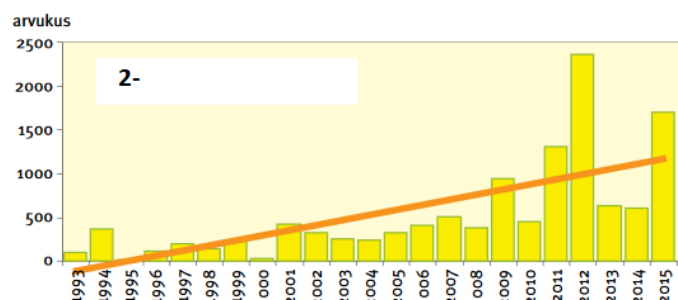
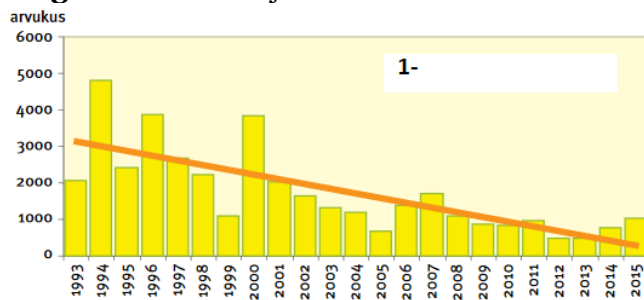

- 12.** Ukraina köögi juurde käib spetsiifilise maitsega viin hrinovuha. Poest seda osta ei saa, iga söögikoht valmistab jooki ise oma retsepti järgi. **Milline taim** annab hrinovuhale maitse ja nime? Slaavlased kasvatavad seda taime 9. sajandist. Kesk-Euroopas hakati seda kasvatama alates 12. sajandist. 14. sajandil alustasid kasvatamist sakslased, umbes kaks sajandit hiljem inglased ja prantslased.

- 13.** See kala (*Blicca bjoerkna*) sarnaneb latikaga, kuid on latikast tavaliselt väiksem, ent see-eest suuremate silmadega. Tema rahvapärased nimetused on muuhulgas poollatik, lipslatikas, hoorapoeg, pärul, , sirul, priust, priks, pliuste, morga. **Milline kala?**

- 14.** Kaks graafikut lindude arvukuse muutumisest Eestis: kirjuhahk ja väikekoskel? **Kumb graafikutest kajastab väikekoskla arvukust?**

- 15.** Kuupäev on 28. juuli 2016, toimumiskoht Muhu saarel Nautses asuv jaanalinnufarm, mille omanikuks Helena Erik. Just seal sündis Eesti esimene ***. Sündmust oli kaua oodatud, ema sai poegimisega hakkama ilma kõrvalise abita. **Milline loom sündis?**

16. Sügavuse poolest on *** Eesti teine järv: suurim sügavus ulatub 32 meetrini. Keskmiselt sügavuselt (erinevail andmeil 11...14 m) on ta isegi esimene. Järve pindala on 4,7 ha. **Mis järv?** Kuna tegemist on piirijärvega, võib vastata ka läti nimekujuga.

17. Ainus kirik, mis asub nn. Nõiavallas, on Tuhala kirik. See ehitati kohaliku mõisniku Karl Johann Mellini tellimusel ning pühitseti sisse 3.septembril 1777 Kose õpetaja praost Johann Heinrich Schwabe poolt. Eestis ainukordne kantsel-altar on aga vanem kui kirik ise, see on pärit Tuhala kalmistul asunud jutlusekabelist ning on valminud umbes 1600. **Mis nime see kirik kannab?** Teine samanimeline kirik Eestis pühitseti sisse 1870. aastal, arhitektiks Otto Pius Hippius.

18. Arvatavasti ei valmista ühelegi mälumängurile raskusi vastata küsimusele, milline on maailma kõrgeim mägi. Kuid **millist nime kannab kõrguselt maailma teine mägi** (8611 m)?

19. Nimetage Vahemere osad. 2 õiget- 1 p, 3 õiget- 2 p.

20. Lisaks Washingtonile on ka üks väljaspool Ameerika Ühendriike asuv pealinn saanud nime USA presidendi järgi. **Nimetage see linn** (või president).

- 21.** Astronoomias kasutatakse seda terminit kajastamaks harvaesinevat nähtust, mis ilmneb keskmiselt igal teisel või kolmandal aastal, kui ühes kalendrikuus on näha kahte täiskuud. Sama nime kannab 1934. aastal Richard Rodgersi ja Lorenz Harti poolt loodud ballaad filmile „Manhattan Melodrama“. Samanimeline on ka Eesti päritolu Rootsi laulja Sofia Talviku debüütplaad aastast 2005 (näete väljavõtet plaadiümbriselt), Belgia õllesort jm. **Milline nimetus?**

- 22.** 1. detsembril 1991 loodi Eesti rahvuslik lennufirma, mis lõpetas oma äritegevuse ja lennud Euroopa Komisjoni otsusega 8.11.2015. 1991.a. sai alguse ka. **Milline lennujaam** oli taasiseseisvunud Eesti esimese rahvusvahelise lennuliini sihtkohaks? Tallinnast saab sinna otse lennata tänagi. Näete üht varianti linna puna-valgest lipust.

- 23.** Kui nõukogude aeg lõppes, loendati Ukrainas u. 5500 avalikku mälestusmärki Leninile. Ajapikku on neid hakatud likvideerima, mälestusmärkide saatused on erinevad. Näiteks Matvijivka küla Leninist sai kahe nädalaga Tarass Ševtšenko, Sumõ linna pronkskujust olümpiavõitja Vladimir Golubnitši, Odessa Lenin muutus aga skulptor Oleksandr Milovi ettepanekul üheks välismaa filmisangariks. **Kelleks?** Muide, 2014.a. esitas Ukraina Internetipartei sama tegelase kandidaadiks peaministri kohale. Kuju peas asub vaba wifi tugijaam.

- 24.** “Tugrikujaht”, “Viis viie vastu”, “Trips-traps-trull”, “Targem annab järele”, “Kes keda?”, “Viimane langeb välja”, „Parem pääseb edasi“ – kõik need on ETV-s ekraanile jõudnud telemälumängud. **Milline neist jõudis esimesena telesse** – 9.veebruaril 1969?
- 25.** Saksamaa esimene liidukantsler Otto von Bismarck on tabavalt öelnud, et kõige rohkem valetatakse pärast ***, ***, ajal ja enne ***. **Täitke lüngad kolme erineva sõnaga.**

26. Valdur Mikita tuletab oma raamatus „Lingvistiline mets“ meelde, kui mitmekülgne oli Karl Ernst von Baer: lisaks tuntud asjadele jagas ta eestlased kaheks põhitüübiks - flegmaatilisteks ja melanhoolseteks. Nende eristamiseks tuleb eestlasele hoolikalt otsa vaadata: kui flegmaatikute nägu väljendab nürimeelset tuimust, siis melanhoolikute oma pigem ***. **Mida varjab** siis viimaste nägu?

27. Küsitavad on päristuumsete organismide tuumas asuvad kandjavalgude ja pärilikkusaine DNA kogumid, enamasti kepikujulised kehakesed. Nede arv on eri liikidel erinev. **Mis need on?**

28. Soomes avati 5. detsembril, päev enne 101. iseseisvuspäeva uus Helsingi keskraamatukogu. Hiiglasliku hoone suurus on 17 250 m². Hoone asub Soome parlamendi vastas, väidetavalt sümboliseerimaks suhet valitsuse ja elanike vahel: hooned vaatavad teineteisega tõtt üle kunsti- ja kultuuriinstitutsioonidest ümbritsetud väljaku. Oma nime on raamatukogu saanud ühe piduliku kirjandusžanri (vormi) järgi.

Mis on raamatukogu nimeks?

29. Küsitav firma loodi 1920. aastal ja ta sai oma nime ühe usundi ülijumala – tarkuse isanda ja valguse looja järgi. Teise maailmasõja ajal toodeti firmas 7,7 mm kaliibriga vintpüsse (tüüp 99). **Milline firma?**

30. Sellised hiiglanooled tekkisid Arizona kõrbepiirkonnas juba 1911. Tänapäeval ei kasutata neid enam sellise sihtotstarbega nagu tollal, nad on muutunud pigem museaalideks. **Millist tänapäevast riistapuud** nad asendasid?

31. Kes on margil?

32. Võistkondlikes pallimängudes (lepime siinkohal kokku, et rannavolle ja tennise paarismäng nende sekka ei kuulu) on Eesti olümpiamängudel osalenud vaid kahel puhul. Ning oleme ausad: lähemale kui valikturniiri servale polegi lootust jõuda. Nimetage OM-l osalenud Eesti pallimänguvõistkonnad koos õige aastaga. Punkti toob õige paar.

33. Eesti parimat sportlast valitakse aastast 1955, alates 1967 valitakse eraldi Aasta mees- ja naissportlane. Koos valimise 12 aasta jooksul tuli ühel korral (1957) esimeseks ka naissportlane. Kes?

34. Pyeongchangi taliolümpia oli seitsmendateks mängudeks kolmele sportlasele. Nendeks olid Jaapani suusahüppaja Noriaki Kasai, Saksamaa kiiruisutaja Claudia Pechstein ja soomlanna Riikka Vähilä. Millisel alal soomlannavõistles?

35. Kes pälvis Kuldse Kinda auhinna 2018.a. jalgpalli MM finaaltorniiri parimale väravahile? Pildil õnnitleb teda klubivahetuse puhul Sergio Ramos. Punkti saate riigi eest, mida ta MM-l esindas – juhul kui nimi ei meenu.

36. Ligi veerandsada aastat lõbustaid Eesti telekanalil mitme põlvkonna lapsi Tipp ja Täpp. Igihaljaks on saanud ka nende laul „Täna sööme komme, homme sööme komme, komme sööme üle-üle-ülehomme“. Paar aasat tehti saadet ka Soome televisioonile. Tipi ja Täpi loojaks oli Uno Leies, kes alguses ka Täppi kehastas. **Kes** olid need kaks daami, kes peitusid tegelaskujude taga?

37. Gigantne dinosauruselaadne mutant-monstrum Godzilla (jaapani: ゴジラ ; Gojira), kelle ilmne eeskuju oli King-Kong, ilmus filmikunsti 1954. aastal. Ühe esialgse plaani järgi oli tegemist kahe imetaja ristsugutisega. Vähemalt nimena (liitsõna kahest imetajast) jäigi see variant püsima. **Nimetage need loomad.**

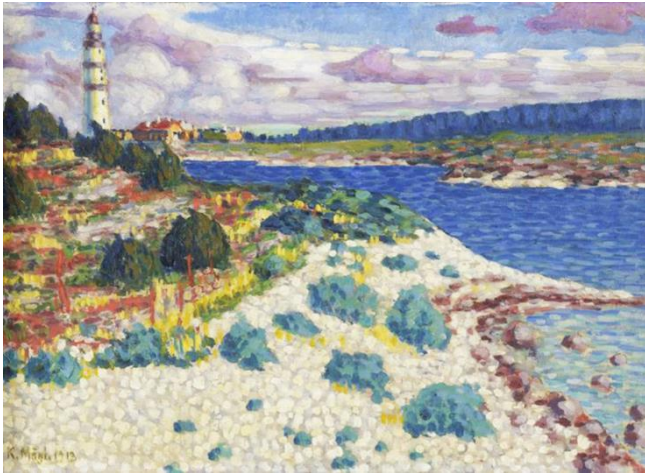

38. - **Kes laulab?** Tuntum kui lauljana on ta kindlasti seriaalinäitlejana. Esimene tuntus tuli omaaegse 90-osalise telesarja peaosalisena, teine suurem seriaal koosnes aga 242 episoodist.

39. Legendaarne „Edasi“/“Postimehe“ kalender oli aastail 1984-1997 iga aasta esimeses numbris. Totraid libauudiseid oli see muidugi täis, aga 1.jaanuar algas ka ühe tõelise sünnipäevalapsega (sünd. 1944 tollases Voore vallas). **Kelle sünnipäevaga?** Ta on olnud muuhulgas Tartu Ülikooli vabade kunstide professor.

40. Nende kahe mehe koostöö on kestnud alates aastast 1974 ja loonud 28 teost, seni viimasena „Salajased Paberid“ („The Post“). **Kes nad on?** 1 õige - 1 punkt.

41. Kes on kunstnik?

42. 1550. aastal nimetas Giorgio Vasari küsitavat (enne 1395-1441) õlimaali leiutajaks. See legend püsis kuni hiljutise ajani, kuid on nüüdseks ümber lükatud. Koos Rogier van der Weydeniga peetakse teda aga üheks Lääne-Euroopa õlimaaližanri rajajaks küll. Võimalik, et nähtav „Punase turbaniga mees“ on tema autoportree. Teine pilt: „Arnolfini pulm“. **Kes?**

43. Pildil on üks 1992. aastast tegutsev muuseum. **Mis nime see kannab?** Õige linn – 1 punkt.

44. Kes laulis meil 1984. a tuntuks Burton Cummingsi 1978. a laulu „Dream of a Child“? Reet Linna tehtud eestikeelsed sõnad algasid sedasi:

... ..
kes elas nagu filmis
sõbraks Charlie Chaplin
partner Robin Hood ...

45. Astronaut Neil Armstrong olevat võtnud 1969. aastal kosmoselaevale Apollo 11 kaasa lindi sümfooniaga „Uuest maailmast“ („From the New World“) ja mänginud seda kuundudes. **Kes oli selle sümfoonia autoriks?** See kandis tema loomingus järjekorranumbrit 9.

46. Küsitav on tegutsenud ansamblites Omega, Kolmikhüpe (kuuldavas palas solist); väga natuke aega Rujas (sinna kutsus lavaka kursavend Urmas Alender isiklikult). Töötanud ainult ühes teatris. Valgetähe IV klassi teenetemärgi omanik. **Kes?**

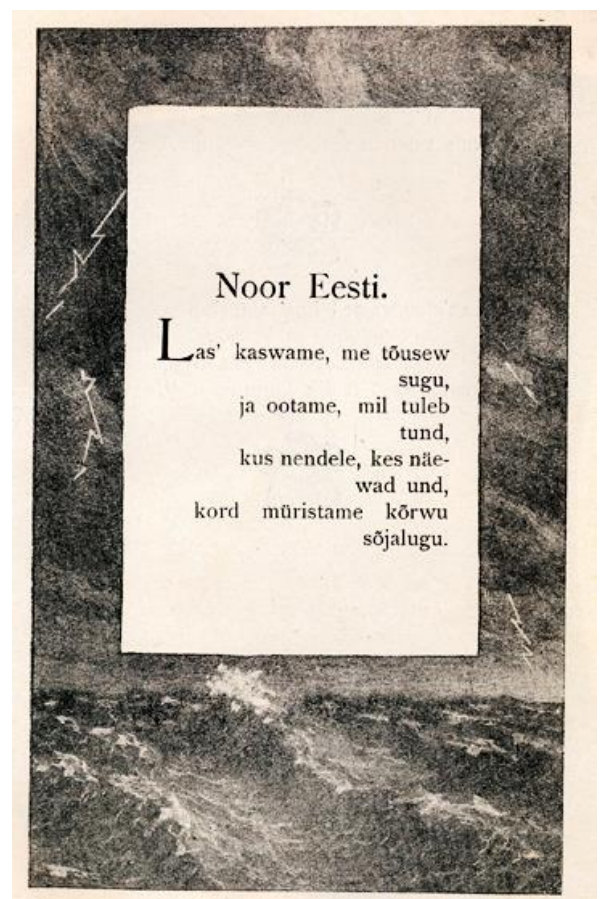
47. Ta esines 1969.a. Woodstocki festivalil kolme lauluga: „Joe Hill“, „Sweet Sir Galahad“ ja „We Shall Overcome“. Aastal 2017 võeti laulja Rock'n'rolli Kuulsuste Halli liikmeks. **Kes?**

48. Oskar Lutsu „Sügisese“ meenutab Toots koolivendi, kes jätsid oma elu vabadussõtta. Neid oli kolm – Järveots, tõsine kangelane, kes mitmeis kokkupõrkeis vaenlasega oli teinud „hulle tükke“, Peterson, kelle kaupmehekalduvused avaldusid juba koolipõlves, ja Jüri Kuslap. **Mis nime all on see kolmas rohkem tuntud?**

49. Lemuel Gulliveri reise on kirjeldatud neljas osas. Kõigepealt jõuab ta Lilliputtide maale (A Voyage to Lilliput), sealt edasi rändab ta Hiiglaste maale (A Voyage to Brobdingnag). Kolmandas osas külastab ta Laputa lendavat saart, Balnibarbi`i, Luggnagg`i, Glubbdubdrib`i ja tänu Luggnaggi valitseja kaasabile jõuab 1700-ndate alguses ka ühele tol ajal realselt eksisteerinud ja tänaseni eksisteerivale maale. **Millisele?**

50. Saanud 27.veebruaril 1905 tsensorilt loa, ilmus „Noor-Eesti“ 1. album, mille 1. leheküljel olid luuleread:
„Las´ kaswame, me tõusew sugu,
ja ootame, mil tuleb tund,
kus nendel, kes näevad und,
kord müristame kõrwu sõjalugu.“
Kes on autor?

Eesti Maakilb 2018/2019. Rahvaliiga B, 19. jaanuar 2019
Kihelkonna, Luunja, Märjamaa

Vastused

1.	Türannitapjad	Kujutatud kahte ateenlast Harmodius`t ja Aristogeiton`it, kes oma elu hinnaga hakkasid vastu valitsevatele türannidele. Hukkus ka üks türann Hipparchus.
2.	bond	
3.	Charles de Gaulle	1959-69
4.	Ukko-Pekka	Svinhufvudi eesnimedeks oli Pehr Evind, kuid soomlastele meeldis teda Ukko-Pekkaks nimetada; tänu sellele sai Soomes populaarseks eesnimeks Pekka
5.	Jaak Lattik	1878-1967.
6.	Marseljees , Internatsionaal	Marseljees (La Marseillaise, vene variandis Tööliste Marseljees, sõnad Pjotr Lavrov), oli hümniks 1917-18 ja Internatsionaal (L'Internationale, oli hümniks 1918-44
7.	Etioopia	
8.	Ernst Thälmann	1886-1944, saksa kommunistide juhte, presidendikandidaat.
9.	Kehtna	
10.	matemaatik, kokk	K. Johnson on matemaatik, kes on suure panuse andnud aeronautika ja kosmoseprogrammide alal (ka füüsik; teadlane); H. Darroze on aga üks hinnatumaid naiskokkasid (neljandat põlve kokk; chef), kelle eriala võib ära tunda iseloomuliku kokariüü järgi
11.	koer ja kass	Corell oli tuntud lesbi
12.	mädarõigas	Armoracia rusticana, vene keeles 'хрен', ukraina 'хрін'
13.	nurg	
14.	1-kirjukahk ; 2-väikekoskel	
15.	sebra	nimi Zemfira
16.	Väike-Palkna	ka Väiku-Palkna, läti keeles Mazais Baltiņš. Asub Võru maakonnas Rõuge vallas, Eesti-Läti piiril. Läti järvede hulgas ei mahu Väike-Palkna järv sügavuselt 20 esimese hulka.
17.	Kaarli	Kiriku ehituse algataja Mellini auks nimetati (Tuhala) Kaarli kirikuks; tuntum Kaarli kirik on kahe torniga ja asub Tallinnas, Tõnismäel
18.	K2	ehk Chogori (Tšogori) ehk Godwin Austeni mägi
19.	1- Aadria meri; 2- Tüürreeni meri; 3- Joonia meri	
20.	Monrovia	Libeeria. James Monroe, USA 5. president 1817–25
21.	Sinine kuu	Blue Moon. 2018 oli näha kaks korda, järgmine 1. ja 31. okt 2020: only in time zones west of UTC+10.
22.	Frankfurt	Frankfurt am Main. 1991–2009 lendas liinil Frankfurdist Tallinna Estonian Air. Saksamaa peamine rahvusvaheline lennujaam ja el. arvult 5. linn. Tallinnast lendab otse Lufthansa.
23.	Darth Vader	Anakin Skywalker (hiljem Darth Vader) on üks peategelasi filmisaagas "Tähtede sõda" ("Star Wars").
24.	Trips-traps-trull	
25.	jahiretk, sõda, valimised	Kõige rohkem valetatakse pärast jahiretke, sõja ajal ja enne valimisi. Otto Eduard Leopold von Bismarck, 1. aprill 1815 – 30. juuli 1898
26.	(varjatud) nõrdimust	Sünonüümid: meelepaha, pahameel, meeletus, tusk, meeleõratus, peavalu. Tänapäeval koosolekul püsiviibijad, mõistavad, et Baer oli geenius.
27.	kromosoomid	inimesel on 22 autosoomide (mittesooline kromosoom) paari ja kaks sugukromosoomi
28.	Oodi	
29.	Mazda	Zoroastrismi jumal
30.	GPS; lennukitele orienteerumiseks	sellised nooled aitasid postilennukitel orienteeruda kõrbealal
31.	Gustav Boesberg	Eesti raskejõustiku alusepanija, 1867-1922
32.	1924 meeste jalgpallis ja 1936 meeste korvpallis	
33.	Ulvi Voog-Indrikson	1957, ujuja
34.	naiste jäähoki	
35.	Thibaut Courtois	Belgia
36.	Ingrid Kivirähk, Malle Peedo (Pedov)	Tipp ja Täpp olid esmakordselt televaatajate ees 28. jaanuaril 1965. // Ekraanile jäid nad ligi veerandsajaks aastaks.
37.	gorilla, vaal	jaapani sõnadest gorira ("gorilla") ja kujira ("vaal")
38.	David Hasselhoff	Ritari Ässä e. Knight Rider (90 osa, 1982-86) ja tema auto K.I.T.T. (Knight Industries Two-Thousand) Soome MTV3 eetris 1984; Eestis näidati 2007. a TV3's, al 2010. a aug Kanal2s. Baywatch (Rannavalve) 242 episoodi 1989-2001, Eestis näitas TV3 nt 1997.a.
39.	Mati Unt	
40.	Steven Spielberg, John Williams	Williams on loonud peaaegu kõigile Spielbergi filmidele muusika.
41.	Konrad Mägi	Saaremaa motiiv. 1913. Õli, lõuend. 42,9 × 61,2 cm; Pühajärv. 1918–1920. Õli, lõuend. 52,7 × 68 cm. Mõlemad Eesti Kunstimuuseumis.
42.	Jan van Eyck	

Eesti Maakilb 2018/2019. Rahvaliiga B, 19. jaanuar 2019
Kihelkonna, Luunja, Märjamaa

43.	Pärnu Uue Kunsti Muuseum	
44.	Karl Madis, Karavan	
45.	Antonin Dvořák	
46.	Aivar Tommingas	
47.	Joan Baez	
48.	Tiugu	
49.	Jaapan	Sel ajal oli Jaapan kinnine riik, kuhu eurooplased ei pääsenud, erandina jõudsid hollandlased Nagasaki sadamasse
50.	Gustav Suits	Luuletus „Noor Eesti“

Küsimused: Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve

Muusika:

38. <https://www.youtube.com/watch?v=cyg6oL97yw>
45. https://www.youtube.com/watch?v=P_1N6_O254g
46. <https://www.youtube.com/watch?v=ZLiqFC9N6UM>
47. <https://www.youtube.com/watch?v=EZOuzP2BZws>